

Hopplöst diskutera nationalism med liberaler

Svenska Dagbladet den 24 februari 2019

”Svear och götar delade språk och sedvänjor. De levde under samma nordiska himmel.” Så skriver Hans-Gunnar Axberger, professor i konstitutionell rätt, i en artikel i senaste numret av tidskriften *Axess* om när vårt land redan på tidigt 1300-tal inledde resan bort från det gamla ättensamhället till en rättsligt sammanhållen nationalstat.

Axbergers beskrivning av svears och götars bevekelsegrunder för att orientera sig mot en enad nationalstat ligger helt i linje med den politiske teoretikern Yoram Hazonys uppfattning om hur nationalstater uppstår i boken *”The virtue of nationalism”*, som jag redovisade i SvD (30/1), men som kritiker har avfärdat som rena falsarier.

”Sagor”, påstår Timbros Andreas Johansson Heinö (BT 3/2). ”Idéhistoriskt naivt”, hävdar juridikprofessorn Joakim Nergelius (SvD 20/2).

Den ilsknaste reaktionen har dock kommit från poeten Malte Persson (*Expressen Kultur* 7/2), som överraskande framställer sig själv som en expert på statsbildningar. ”Få nationalstater har ett entydigt gemensamt etniskt eller språkligt förflutet”, förklarar han myndigt.

Det borde inte vara kontroversiellt att påpeka att stater som regel är nationalstater som grundades av ätter med ett gemensamt språk och gemensamma sedvänjor. Som inte bara Hazony, utan även till exempel filosofen David Hume, har framhållit, är den verkliga sagan om staters tillblivelse den om ”sammhällskontraktet” som upprättades mellan enskilda individer i ”naturtillståndet” för att skydda deras rättigheter och egendom.

Men vi har nu nått ett skede i samhällsdebatten där det är omöjligt att föra en sansad diskussion om begrepp som nationalstat och nationalism. Hazonys synsätt att en nationalistisk världsordning av självstyrande nationalstater är den pålitligaste garanten för liberala värden, däribland ett starkt skydd för etniska och religiösa minoriteter, är uppenbarligen så förargande för somliga att de griper efter de mest krystade argumenten.

Malte Persson är till exempel på vippen att ifrågasätta att Adolf Hitler, som inte var nationalist och vars lära därför inte borde anföras som ett belägg mot Hazonys idéer, över huvud taget hade något att göra med nazismen som ideologi.

Han menar också att nationalstater bygger på att en elitkultur ”säljs in som folklig, och ersätter den variation som rådde innan”. Men detta har mer att göra med den så kallade ”officiella nationalism” som exempelvis Österrike-Ungern bedrev för att, med historikern Benedict Andersons uttryck, bevara Hausmacht i ett mångkulturellt imperium.

Först vid randen till sitt sammanbrott började Österrike-Ungern experimentera med frihetliga institutioner, påpekar Hazony. Ändå anser en annan av hans kritiker i den svenska debatten, den liberala skribenten Ulf Öfverberg (SvD 11/2), att just detta imperium kan tjäna som ett liberalt samhällsföredöme. Tydligare kan väl Hazonys resonemang om att många av dagens liberala

opinionsbildare och politiker har anammat en imperialistisk världsbild knappast illustreras? Och är det verkligen så liberalismen förblir relevant?

Kanske vore det trots allt bättre med en mer ödmjuk attityd till nationalstatlig integritet och en större förståelse för medborgares nationalkänsla.

Johan Wennström